

Rukkelingen

In de schaduw van de 300 meter hoge zendmast ligt het gehucht Rukkelingen. Nu het winter is en er geen blaadjes aan de bomen hangen, wordt het kasteel goed zichtbaar vanaf de weg.

Maar wist je dat dit het tweede, "nieuwe" kasteel van Rukkelingen is? Het oorspronkelijke kasteel stond iets verderop langs de Bosveldbaan. Vandaag blijft enkel nog een woonhuis over, maar veel Leeuwnaars zullen de plek nog kennen als café De Ghieslerr.

Het gehucht Rukkelingen had naast een kasteel ooit een eigen kapel en tiendeschuur en was de bakermat van het geslacht Rukkelingen die al in de veertiende eeuw opduikt. Mogelijk was de Ketelbeek die hier stroomt ooit als Ruckelbeek gekend en stamt de naam daarvan.

Eind 1700 was het oude kasteel zo goed als verdwenen en bestond het gehucht nog uit drie grote hoeves en enkele kleine huisjes van landarbeiders. Deze situatie is goed af te lezen op de kaart van Ferraris (1777).

Links zie je de overblijvende gebouwen van het oude kasteel van Rukkelingen, duidelijk herkenbaar door de vierkante watergracht die het complex nog omringt (1). Rechts bovenaan op de kaart vind je de vierkants-

Rukkelingen 1777

hoeve, het Hof ter Heide, wat ook vandaag nog een werkend landbouwbedrijf is (2).

Rechtsonder een iets bescheidenere hoeve, waar wel al een mooie dreef naar toe leidt (3). Deze laatste hoeve zou iets later worden omgevormd tot het huidige kasteel van Rukkelingen.

Ook de kapel van Rukkelingen staat nog op deze kaart afgebeeld: het rode vierkantje met kruis op het kruispunt van drie wegen, ten zuiden van het oude kasteelcomplex (4).

Rukkelingen 1891

Rukkelingen 1865

Het nieuwe kasteel

Het domein van de derde hoeve werd in 1801 aangekocht door Jean-Baptiste Dansaert. Deze Brusselse advocaat zou in 1808 *maire* worden van Sint-Pieters-Leeuw, burgemeester aangesteld door het Frans Regime. Vanaf dan zal het domein enkele keren van eigenaar veranderen, waarbij het stelselmatig wordt vergroot en het kasteel uiteindelijk zijn huidige vorm krijgt. De bekendste eigenaar is Victor Malou. Zijn naam is intussen vereeuwigd doordat het gemeentebestuur deze straat naar hem herdoopte nadat hij sneuvelde in de eerste wereldoorlog. Zijn vader had ook werken aan het kasteeldomein laten uitvoeren: het oude pachthof werd vervangen door het huidige dienstgebouw in 1873 en een tiental jaren later werd aan de rand van de gedeeltelijk ommuurde moestuin serres gebouwd.

Op de stafkaart van 1891 zien we het nieuwe kasteeldomein in haar glorie, een schril contrast met het oude kasteel waarvan nu niets meer overblijft behalve een kleine woning.

Nieuwe landschapsarchitectuur

Diezelfde kaart toont wel een andere bijzonderheid: het domein Rukkelingen kan beschouwd worden als een vroeg voorbeeld van een extravert aanlegconcept. Daarbij is het uitzicht minstens even belangrijk als het domein zelf. De structuur van de tuin of het park en de ligging en oriëntatie van het landhuis staan in functie van het omgevende landschap. Dit was een nieuwe benadering van parkaanleg dat rond 1900 een grote vlucht zal nemen.

In dit geval zie je een opening van het kasteel richting noordoosten, waar geen bomen het uitzicht belemmeren. Door deze opening is immers de skyline van Brussel te bewonderen, met de toren van het stadhuis!

Als Victor Malou rond 1880 de luthof laat uitbreiden, behoudt hij duidelijk dit zicht op Brussel. Rechts van de vista ligt het landschappelijk park, links ervan de moestuin, serres en boomgaard. De huidige structuur van het domein dateert nog uit deze periode.